

Handläggare: Helena Thomann
Tfn 08-508 271 08

Till
Stadsbyggnadsnämnden

Startpromemoria för planläggning av Ersta 24 och Rabatten 9 i stadsdelen Södermalm (utbyggnad av ca 18 000 kvm BTA för vård- och utbildningsändamål, ca 50 studentlägenheter)

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar att planarbete påbörjas.

Susanne Lindh

Bo Bergman

Nina Åman

Sammanfattning

Ersta diakoni på Södermalm har ansökt om planändring avseende utbyggnad för vård, utbildnings- och bostadsändamål. Bakgrunden är att samtliga delar av verksamheten inom Ersta har ett starkt behov av att utöka sitt lokalbestånd. Inom den nu föreslagna planprocessen är avsikten att flytta sjukhusets huvudentré från Fjällgatan till Folkungagatan, uppföra en ny byggnad för vård och utbildning inom fastigheten Rabatten 9 samt att inom fastigheten Ersta 24 riva befintlig värmecentral och länkbyggnad mot höghus och ersätta dessa med en ny byggnad för studentbostäder och/eller hotell- och konferensverksamhet.

Ersta diakoni har ett unikt läge vid Stigberget och förändringar måste göras med hänsyn till påverkan på stadsbilden i stort och i närområdet. Det finns även utmaningar i projektet i form av samlokalisering mellan bostäder och verksamheter, samt i form av påverkan från hamnverksamheten vid Stadsgårdskajen och planerade infrastrukturprojekt i närområdet.

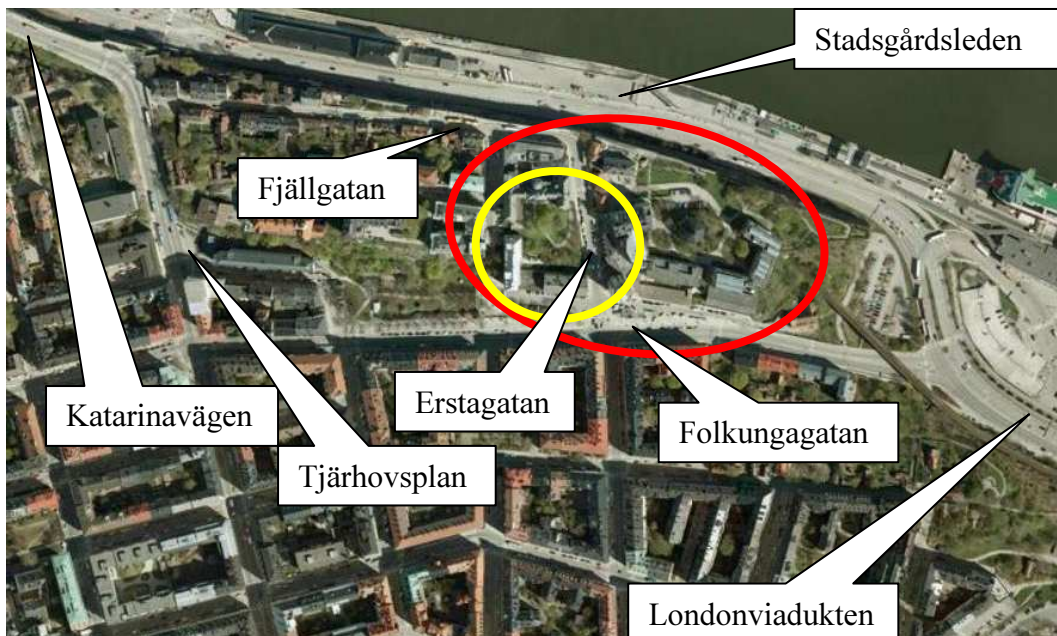
Kontorets sammanvägda bedömning är att utbyggnadsförslaget är möjligt att utföra utifrån förutsättningarna på platsen. Kontoret ställer sig positivt till förslaget, som innebär ett utökat utbud av service, arbetsplatser och bostäder i ett centralt läge, helt i linje med översiktsplanens intentioner. Planen avses handläggas med normalt planförfarande.

Utlåtande

Bakgrund och syfte

Ersta diakoni på Södermalm har ansökt om planändring avseende utbyggnad för vård, utbildnings- och bostadsändamål. Ersta Diakoni är en non profit förening, byggd på kristen värdegrund. Verksamheten inom Ersta utgörs huvudsakligen av tre grenar på samma träd: *Ersta Sjukhus*, som bedriver sjukvård och utbildning i samarbete med Ersta Högskola. *Ersta Diakoni*, som arbetar för och med vuxna och barn i utsatta livssituationer. Verksamheten omfattar äldreboende, sjukvård, social verksamhet samt utbildning och forskning. *Ersta Högskola*, som bedriver utbildning på såväl grundnivå som avancerad nivå – omfattande vårdvetenskap, socialt arbete, diakoni, teologi, kyrkomusik, psykoterapi mm. Inom området finns även Ersta kyrka.

Ersta sjukhus har sedan flytten till platsen från Kungsholmen år 1864 och fram till idag kontinuerligt byggts om och till. Det har gjort att planlösningar, förbindelser mellan olika enheter, installationer etc har blivit något av ett lappverk. Sjukvården utvecklas mycket snabbt på flera plan vilket leder till nya förutsättningar, även lokalmässigt. De byggnader som Ersta sjukhus disponerar uppfyller inte kraven på effektiva och ändamålsenliga lokaler för patienter och personal. Vidare upplevs sjukhusets nuvarande huvudentré mot Fjällgatan som undangömd och trafiksituationen på Fjällgatan är ofta problematisk pga turistbussar, taxi, färdtjänst och privatbilister. För att ge sjukhuset en modern standard vad gäller tillgänglighet, hygienisk standard, arbetsmiljö och arbetsorganisation krävs en omfattande modernisering och förändring.

Ortofoto över nordöstra Södermalm. Ersta diakonis läge är markerat med en röd ring och planområdet med en gul ring.

Plandata

Fastigheterna Ersta 24 och Rabatten 9 är belägna på nordöstra Södermalm, mellan Folkungagatan och Fjällgatan. Mellan fastigheterna går Erstagatan i nordsydlig riktning. Väster om Rabatten 9 ligger Lilla Erstagatan. Det berörda planområdet är ca 5000 kvm stort. Ersta diakoni äger båda fastigheterna och är beställare av planarbetet.

Utdrag ur baskartan över närområdet. De röstreckade ytorna visar vilka delar av fastigheterna Ersta 24 och Rabatten 9 som är berörda av planändringen.

Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

Enligt stadens översiktsplan, Promenadstaden, berörs det aktuella området av strategi 1 som innebär att centrala Stockholm ska fortsätta att stärkas. Kompletteringsbebyggelse i goda kollektivtrafiklägen ska prioriteras. Pågående markanvändning är innerstadsbebyggelse. Att förvalta Stockholms kulturhistoriska värden är en central del i planeringen för stadens utveckling. Det är möjligt att göra moderna tillägg både i samspel med och i medveten kontrast till omgivande bebyggelse utan att de grundläggande karaktärsdragen går förlorade. Utveckling och förtätning ska huvudsakligen ske inom ramen för den befintliga strukturen. Utgångspunkten för detta är den beskrivning av stadens karaktärer som görs i Stockholms byggnadsordning.

Stockholms byggnadsordning

Den enhetliga höjdskalet i det sena 1800-talets stadslandskap utgör grunden för innerstadens stadsbild och siluett. Det sena 1800-talets stadsplanstruktur med gatumönster, kvartersindelning, hushöjder m.m. har ett särskilt värde. Komplettering kan företrädesvis ske på redan exploaterad, men dåligt utnyttjad mark. En samverkan med omgivningen i fråga om skala och volym eftersträvas.

Detaljplaner

För berörd del av fastigheten Ersta 24 gäller Pl 7400A, fastställd 1973, som anger bostads- och institutionsändamål.

För den norra delen av fastigheten Rabatten 9 gäller PL 4299, godkänd 1955, som anger sjukhusändamål och gård. För den centrala delen av fastigheten Rabatten 9 gäller Pl 2002-14174, fastställd 2005 och med genomförandetid till år 2020, som möjliggör en förbindelsegång över gården. För fastigheten Rabatten 9 södra del gäller Pl 6208, fastställd 1963, som anger sjukhusändamål inkl. personalbostäder.

Nuvarande förhållanden

Området

Området ligger på gränsen mellan den klassiska stenstaden och mer verksamhetsbaserade områden såsom Stadsgårdshamnen, Masthamnen och området runt Danvikstull med blandade verksamheter. Direkt söder om sjukhuset ligger Folkungagatan som har en förhållandevis hög trafikbelastning och stråket är utformat utifrån trafikens behov rörande såväl gatans bredd som parkeringar och bensinmack. Det finns få mötesplatser med undantag för Stigbergsparken som ligger i direkt anslutning till Ersta. Erstagatan upplevs som en vänligare miljö som delvis kantas av träd och parkbänkar. Här finns bland annat Erstas secondhandbutik och här ligger även huvudingången till Ersta konferens och restaurangen Ersta terrassen. Norr om Ersta ligger Fjällgatan med sin fantastiska utsikt över Stockholm. Gatan lockar både stadens egna flanörer och turister från andra orter. Väster om Ersta sjukhus ligger Lilla Erstagatan som följs av Ersta Trappor. Det finns inga publika verksamheter utmed gatan och trappan ner mot Stigbergsparken kan upplevas som mörk och otillgänglig. Platsen har dock ett fint siktstråk både norrut mot innerstaden och söderut mot Sofia kyrka.

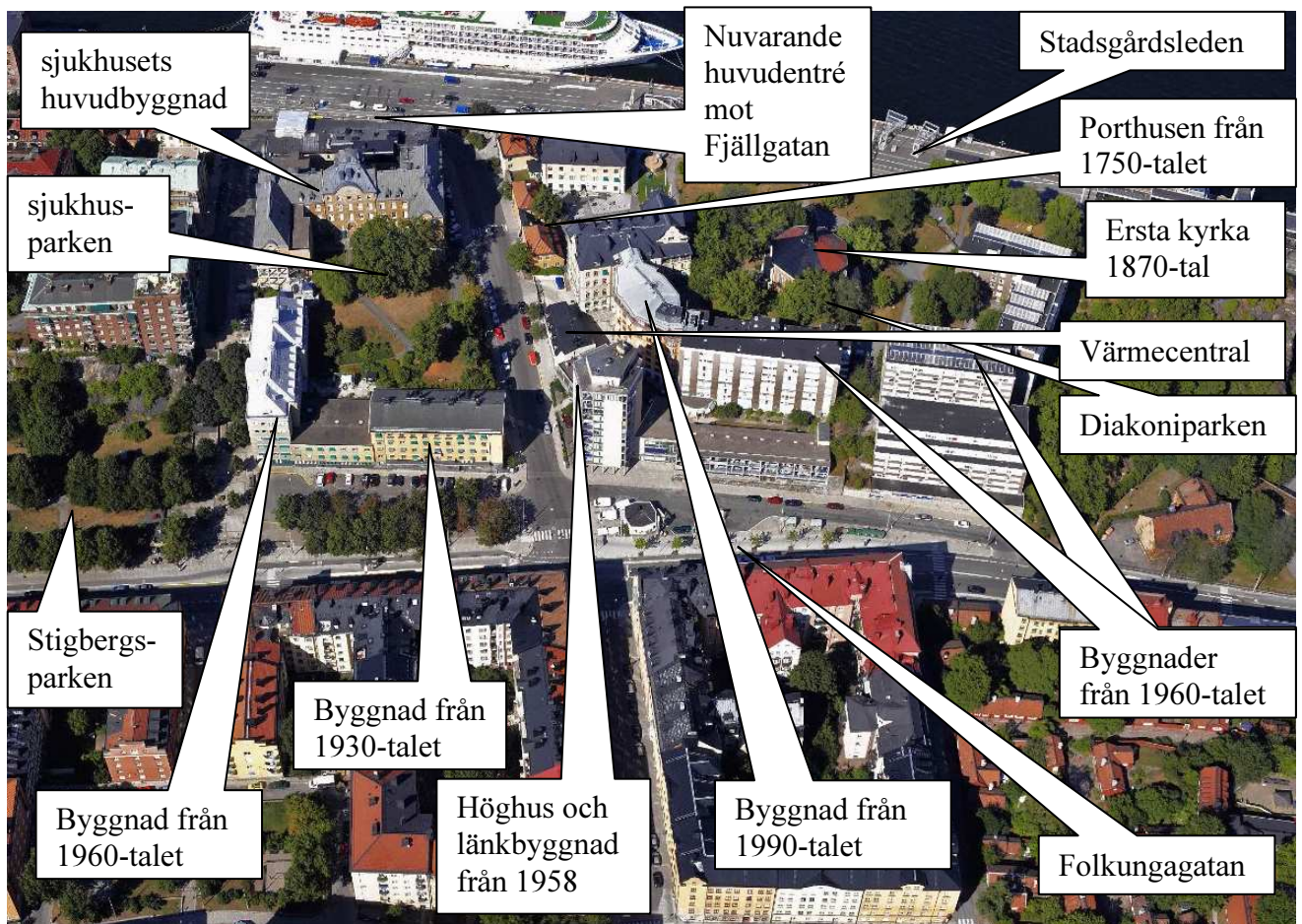
Befintlig bebyggelse

Rabatten 9

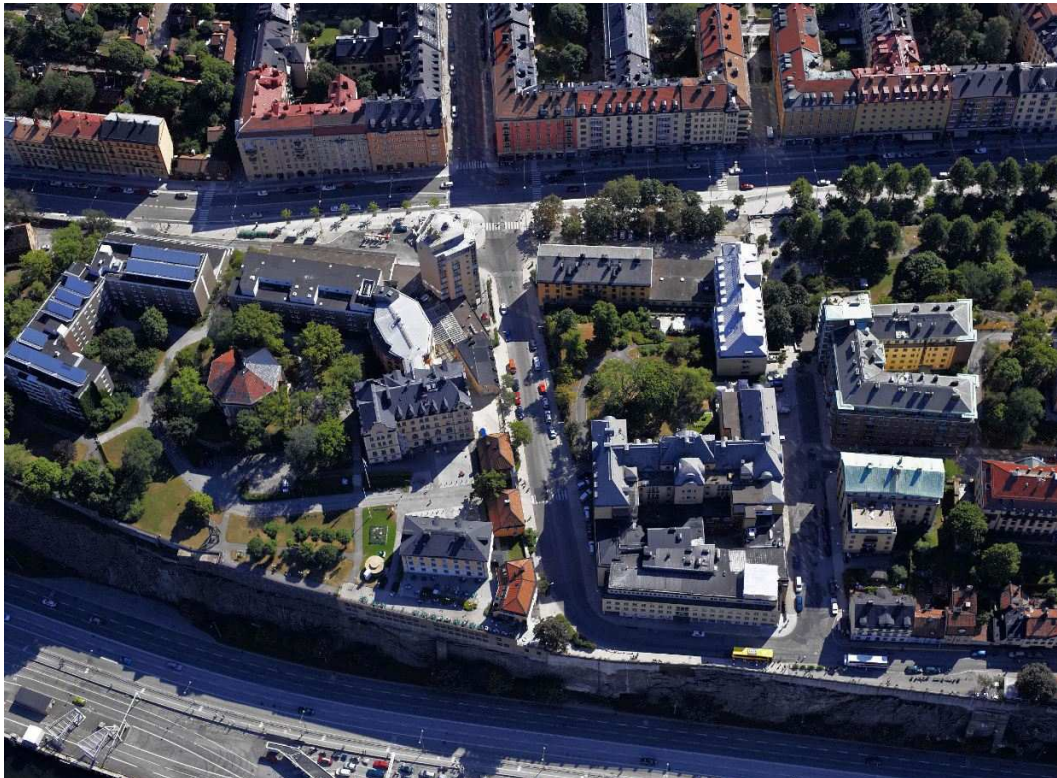
Kvarteret Rabatten innehåller byggnader från förra sekelskiftet och fram till 1970-talet. Huvudbyggnaden, som idag i huvudsak innehåller vårdavdelningar mm ritades av Axel Kumlien och togs i bruk 1907. Byggnaden har senare byggts om, bl a har fasaden förenklats och flyglarna har byggts till mot norr. I kvarterets sydöstra hörn, utmed Folkungagatan, uppfördes en byggnad för personalbostäder som nu innehåller hospiceverksamhet (vård i livets slutskede) och bostäder (bl a student-). Den ritades 1930-31 av Knut Nordensköld i klassicistisk stil. På 1960-talet ritade Anders Tengbom en tillbyggnad mot Fjällgatan som innehåller nuvarande huvudentré, mottagningar, röntgen och operation m.m. 1964 ritade han en byggnad i hörnet av Lilla Erstagatan/Folkungagatan som nu används för psykiatri. Den har en lägre länk i tre våningar till 1930-talsbyggnaden. Denna lägre byggnad innehåller hospice, hemsjukvård och sjukgymnastik. Hela kvarteret Rabatten är gulmarkerat enligt Stadsmuseets klassificeringssystem, vilket betyder att byggnaderna har ett visst värde för stadsbilden.

Ersta 24

Redan vid inköpet av området år 1862 fanns porthusen (från 1750-talet) som än idag står som entré. Strax därefter (år 1863) uppfördes det s.k. Gamla diakonisshuset, i nyklassicistisk stil samt Ersta kyrka (år 1872), båda ritade av Per Ulrik Stenhammar. Dessa byggnader är blåklassade enligt Stadsmuseets klassificering. De har synnerligen stort kulturhistoriskt värde motsvarande byggnadsminnesklass. Ett nytt, större diakonisshus (Befwe/Ankarstrand/Kumlien) invigdes år 1896. Byggnaden används nu av Ersta hotell & konferens. På 1950-talet fanns behov av en ny värmecentral. Skorstenen skulle vara högre än de andra byggnaderna och ritades då av arkitekten Lallerstedt in i mitten av ett nytt bostadshus, placerat i hörnet Folkungagatan/Erstagatan. Höghuset och dess länkbyggnad från 1958, samt Stora diakonisshuset, är grönklassade, vilket innebär att de har stort värde för stadsbilden. Värmecentralen är gulklassad, vilket innebär att den har visst värde för stadsbilden. År 1967 stod 168 personalbostäder färdiga i de s.k. ABC-husen, -bostadshus med en del i terrassform utåt Folkungagatan och en del på Erstaklippan. Det senaste tillskottet inom fastigheten är Martahuset (idag bl a del av Ersta hotell & konferens) som invigdes år 1992, ritat av Nyréns Arkitektkontor. 1960-tals bebyggelsen och Martahuset är inte klassificerade.

Snedbild över området från söder, med huvudparten av de befintliga byggnaderna redovisade.

Snedbild över området från norr

Mark och vegetation

Området är delvis beläget på Stigberget och starkt kuperat. Nivåskillnaden mellan Folkungagatan och den högsta delen inom kv Rabatten är ca 13,5 meter. Mitt i kv Rabatten finns en parkyta "sjukhusparken" som sannolikt tillkommit vid uppförandet av den äldre sjukhusbyggnaden vid förra sekelskiftet. I den finns ett antal uppvuxna träd såsom lindar och lönnar samt mindre träd och buskar. Erstagatan kantas av utsprängt berg och ovanför denna bergmur syns en rad av träden i trädgården.

Inom den av planändringen berörda delen av fastigheten Ersta 24 sluttar marken mellan +23 meter och +27 meter. Bebyggelsen inom fastigheten omringar en öppen, välvårdad promenad- och utsiktspark längs förkastningsbranten, "diakoniparken", vilken är mer känd för allmänheten än vad sjukhusparken är. I direkt anslutning till planområdet i sydväst ligger Stigbergsparken som omfattar Stigbergets sydsida och parkmark mot Folkungagatan. I öster finns varvsbranten, som är ett starkt kuperat och delvis bevuxet markområde. Mindre prydnadsparker finns insprängda i bebyggelsen i närområdet vid Stig Claessons Park (korsningen Klippgatan/Åsögatan) och Anna Lindhagens täppa (mellan Fjällgatan och Stigbergsgatan) samt i form av trappor vid Ersta Trappor och Sista Styverns Trappor (mellan Fjällgatan och Stigbergsgatan). Det är även nära till Vitbergsparken (ca 450 m söderut) och till Fåfången (ca 750 m österut).

Angöring

Sjukhuset har idag sin huvudentré mot Fjällgatan. Mot Lilla Erstagatan finns ambulansintag samt in- och utleveranser av varor, gas och avfall. Mot Folkungagatan sker angöring till psykiatri, administration och studentrum. Begravningsfordon har in- och utfart mot nedre/södra delen av Erstagatan. Entré till personalbostäder, demens- och äldreboende, administration, kyrka, hotell och konferensanläggning inom fastigheten Ersta 24 finns inne på gården, som nås genom porten vid Erstagatans höjdpunkt. Varumottag för tvätt och mat samt en miljöstation finns på Erstagatan inom kvarteret Ersta 24.

Parkering

En trafikpromemoria har tagits fram (Iterio AB, 2012-11-30). Enligt denna finns 7 bilplatser för tjänstefordon inom fastigheten Rabatten 9 och ytterligare 7 inom fastigheten Ersta 24. Inom den senare finns även 18 st bilplatser i markplanet. I garaget i Rabatten 9 finns 16 bilplatser och i Ersta 24 finns 24 bilplatser.

Mellan Folkungagatan och Rabatten 9 finns en allmän parkeringsanläggning som rymmer 36 bilar. Här finns också plats för 2-3 taxiuppställningar. Söder om Ersta 24 finns längsgående parkering för ca 10 bilar samt en 25 m lång lastplats. Längsgående parkering finns längs Erstagatan och Lilla Erstagatan. Längs Fjällgatan vid huvudentrén finns en ca 40 lång lastplats. Mitt för huvudentrén finns en 16 m lång bussparkering för 15 minuters uppställning. Vid Folkungagatan 161, norr om korsningen Folkungagatan- Stadsgårdsleden finns en parkeringsanläggning med 114 bilplatser. Gångavståndet till Ersta diakoni är mellan 250 och 500 meter. Det ett fåtal cykelparkeringsplatser inom området.

Kollektivtrafik

Ersta diakoni har god tillgänglighet till kollektivtrafik. Stombuss 2 och busslinje 53 och 71 trafikerar Folkungagatan. Resan till Slussen med stombuss 2 tar ca 3-4 minuter. Busshållplatserna ligger rakt söder om fastigheten Rabatten 9.

Förslaget

Avsikten är att uppföra en ny byggnad för vård och utbildning (i nuläget uppskattad till ca 18 000 kvm BTA) inom fastigheten Rabatten 9 och en ny byggnad för studentbostäder och/eller hotell- och konferensverksamhet (i nuläget uppskattad till ca 2500 kvm BTA/ca 50 lägenheter) inom fastigheten Ersta 24.

Förslagets målsättningar:

- De nya byggnaderna ska tillgodose dels det stora behov av moderna, funktionella och arbetsmiljövänliga sjukhuslokaler - som är en nödvändighet för den fortsatta driften - och dels den stora och ökande efterfrågan på studentbostäder i anknytning till högskolan.
- De nya byggnaderna ska skapa tydliga och levande gaturum. Denna del av Folkungagatan, liksom backen vid Erstagatan, saknar idag nästan helt inslag som ger liv åt gatorna.

- Det nya sjukhuset ska förbättra logistiken i kvarteret Rabatten, som idag fungerar bakvänt genom de nuvarande placeringarna av såväl huvudentré som inlastning och ambulansentré. Genom att lokalisera en ny huvudentré mot Folkungagatan och inlastning/ambulansentré till Erstagatan, avlastas Fjällgatan helt. Den nuvarande trängseln på Fjällgatan, speciellt under sommartid, är i längden ohållbar.
- Diakoniparken ska göras mer tillgänglig för allmänheten. I ett första skede görs detta genom att en trappa i Fjällgatans förlängning leder upp fotgängarna till Erstaterrassen och den fina parken. På längre sikt, vid en eventuell expansion mot Folkungagatan, planeras även en förbindelse mellan Folkungagatan och parken.

Förslagets utformning

Det nya sjukhuset placeras i kvarteret Rabatten. Den T-formade byggnaden har karaktär av "infill" genom att den exponerar sig åt tre håll, mellan de befintliga byggnaderna. Kvarterets fyra hörn behålls på detta sätt intakta och bebyggelsen behåller sitt balanserade helhetsintryck. Formspråket föreslås vara modernt och det nya sjukhuset, tillsammans med student/hotell- och konferensbyggnaden på andra sidan Erstagatan, kommer därmed att utgöra ytterligare en årsring i Erstas fastighetsbestånd.

Den befintliga lågdelen mot Folkungagatan föreslås rivas för att ge plats åt den nya huvudentrén. Denna del har bedömts ha lågt kulturhistoriskt värde och dess nuvarande funktioner kommer att fördelas om inom övrigt byggnadsbestånd.

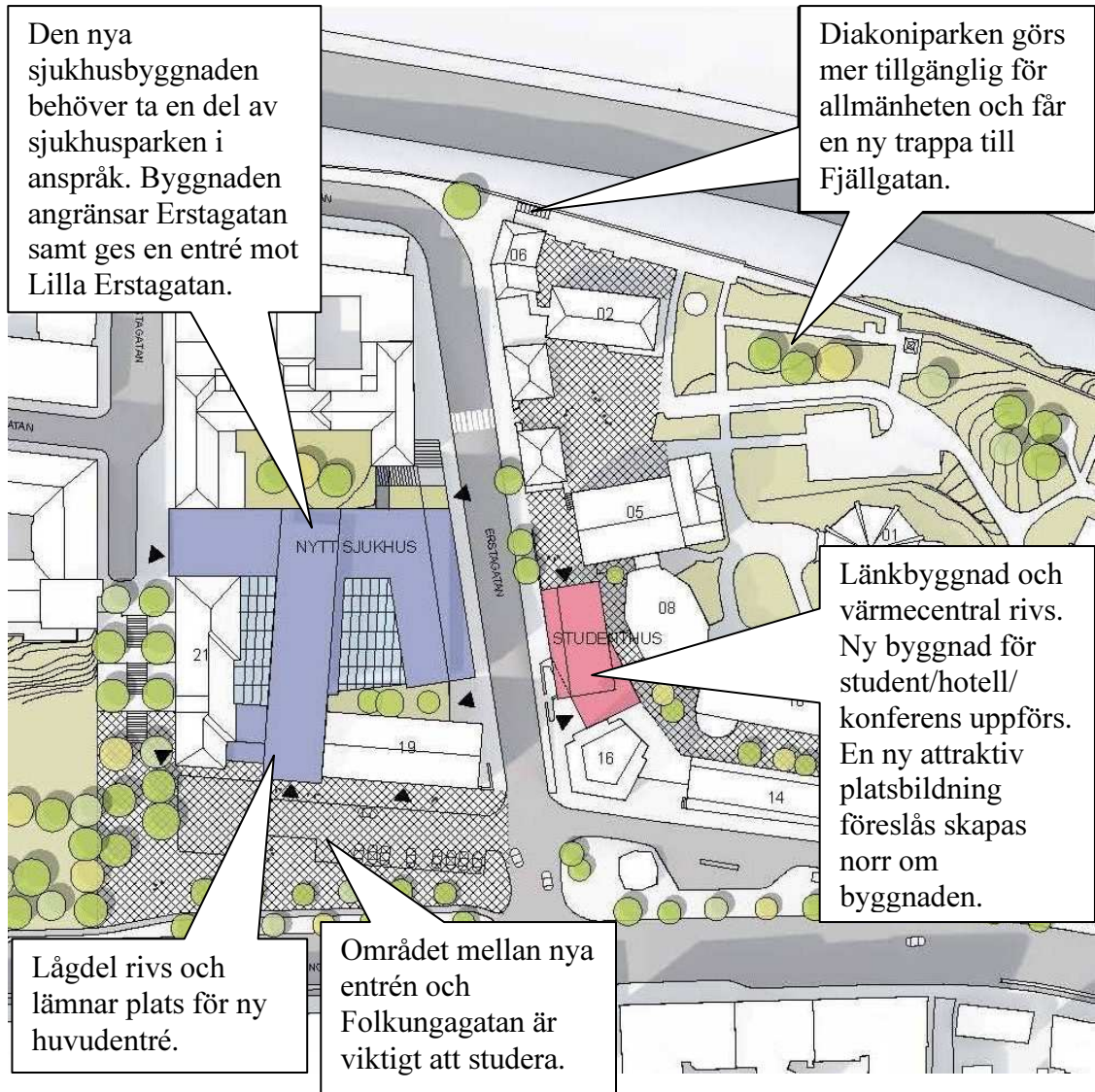
Den nya student/hotell- och konferensbyggnaden placeras i kvarteret Ersta. Byggnadens volym formas i mångt och mycket av sin omgivning, med erforderliga distanser till omgivande byggnader och med en ny länk till punkthuset. Därigenom kommer Stora Diakonishusets vackra gavel även fortsättningsvis att vara fritt exponerad mot Erstagatan. Samtidigt bildas en liten men attraktiv plats mellan gatan och denna gavel. En ny, generös och sittvänlig trappa leder upp till Diakoniparken.

Student/hotell- och konferensbyggnadens nedre plan kommer att rymma utåtriktade verksamheter och en entré mot Erstagatan. I och med detta kommer Erstagatan att förändras och kunna erbjuda en mer livlig och trygg miljö.

Den befintliga värmecentralen föreslås rivas. Den tekniska försörjningen till de två kvarteren kommer att disponeras om och det tekniska utrymme som behöver ligga kvar – central för inkommande fjärrvärme – kan inrymmas i det nya studenthusets källare. Byggnaden tillkom på 1980-talet och bedöms ha lågt kulturhistoriskt värde.

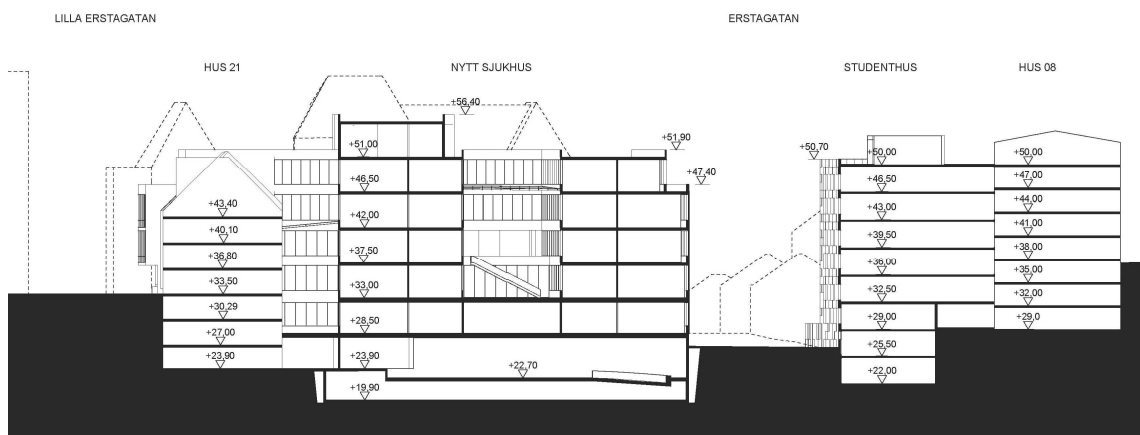
Även den låga länkbyggnaden till punkthuset föreslås rivas. Byggnadsdelen har låga våningshöjder och är invändigt svår att utnyttja. Enligt förslaget skapas här en ny länkbyggnad och en inbjudande entréplats till studenthuset.

Förslag till situationsplan

(Reflex Arkitekter AB)

Tvärsektion parallellt med Folkungagatan, sett mot norr

(Reflex Arkitekter AB)

*Illustration över hur den nya huvudentrén mot Folkungagatan kan se ut, sett mot nordost.
(Reflex Arkitekter AB)*

*Illustration över hur den nya student och/eller hotell- och konferensbyggnaden kan se ut, sett mot sydost.
(Reflex Arkitekter AB)*

Modellfoto med den föreslagna tillkommande bebyggelsen redovisad i upplyst plexiglas.
(Reflex Arkitekter AB)

Angöring och transporter

Genom att huvudentrén flyttas ned till Folkungagatan förbättras tillgängligheten till sjukhuset. Erstagatans backe behöver inte passeras och avståndet till Folkungagatan blir kortare. Vid den nya entrén behövs utrymme för angöring och parkering för bilar, taxi, färdtjänst och cykel.

De utökade verksamheterna inom planområdet kommer att kräva fler transporter av mat, tvätt, avfall etc till området än idag. Utbyggnaden bedöms också leda till ett ökat antal persontransporter.

Det nya sjukhuset planeras få ett separat ambulansintag i Erstagatans backe. Infarten ligger i 10 % lutning på Erstagatan. Infarten kan ge problem, här behövs god vinterväghållning.

Parkering

Enligt trafikpromemorian (Iterio AB, 2012-11-30) beräknas utbyggnadsförslaget innebära att bilparkeringsbehovet ökar till ca 190 platser. Utan nybyggnad i garage bedöms tillgängligt antal bilplatser att vara knappa 90. Det är därför positivt om det inom det nya sjukhuset kan skapas ytterligare bilparkeringsplatser.

Det finns ett stort behov av ordnade cykelparkeringsplatser, särskilt med väderskydd, inom området. Förutom cykelparkering för bostäderna så bedöms behovet idag vara ca 100 cykelplatser för Ersta diakoni. Cykelparkeringsnormen

för studentbostäder i staden är 2 cykelparkeringsplatser/bostad (Trafikkontorets handbok "Cykelparkering i staden", 2008).

Tillgänglighet

Utformning och placering av entréer, gårdsyta, avfallsbehållare etc ska ske i enlighet med handboken Stockholm - en stad för alla (Trafikkontoret 2008).

Avfallshantering

Avfallshanteringen ska ske i enlighet med stadens riktlinjer.

Konsekvenser för miljön

Behovsbedömning

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL (2010) 4 kap 34§ att en särskild miljöbedömning behöver göras. Underlag för behovsbedömning har inhämtats från Miljöförvaltningen, Stockholms stadsmuseum och Storstockholms brandförsvaret, som delar kontorets uppfattning.

Planförslaget överensstämmer med gällande översiktsplan. Planförslaget bedöms inte strida mot några andra kommunala eller nationella riktlinjer, lagar eller förordningar.

De miljöfrågor som har betydelse för projektet och som bör studeras under planarbetet och redovisas i planbeskrivningen bedöms främst vara kulturmiljö, stads- och landskapsbild, buller och samlokalisering.

Kulturmiljö

Enligt stadsmuseet har anläggningen som helhet stora samhällshistoriska värden och representerar en kontinuerlig vårdhistoria från 1860-talet över decennierna fram till idag. Ett betydande kulturhistoriskt värde representeras av verksamheten som fortfarande bedrivs. Bergskärningen längst Erstagatan är miljöskapande och karakteristisk för Söders höjder, varför Stadsmuseet anser att denna bör värnas. Så även sjukhusparken och sjukhusbalkongerna, som är en viktig del i den ursprungliga sjukhusanläggningen. Det är positivt att den nya huvudentrén har redovisats något tillbakadragen från gatan, så att hörnet på den befintliga byggnaden från 1930 lämnas fritt. Vidare anser Stadsmuseet att lågdelen till höghuset inom fastigheten Ersta 24 bör bevaras och det planerade höghuset bör anpassas i höjd så att det befintliga höghuset får behålla funktionen av markör av fastighetens hörn.

Stads- och landskapsbild

Ersta diakonis fastigheter har ett exponerat läge, väl synligt såväl i stadssiluetten vid förkastningsbranten mot Saltsjöns vattenrum som vid Södermalms östra gräns i Folkungagatans här relativt öppna gaturum. Stadsmuseet anser att grundliga stadsbildsstudier bör göras som tydligt redovisar den föreslagna nybebyggelsens påverkan på stadsbilden i stort och i närområdet.

Buller

Det föreslagna planområdet är i dagsläget exponerat för buller från olika källor. Dels finns det buller från vägtrafik, -riktvärdet för buller om 55 dB(A) i ekvivalent ljudnivå bedöms för närvarande överskridas invid gator inom planområdet. Dels finns det buller från hamnverksamhet (fartyg) vid stadsgården. Klagomål finns i området rörande bl a avgaser från kryssningsfartygens motorer samt lågfrekvent buller från fartygens hjälppaggregat, vilka används när fartygen ligger vid kaj.

Genom närhet till verksamheter såsom kontor och konferenslokaler finns det även risk för buller från kyl- och ventilationsanläggningar. Kyl- och fläktinstallationer på tak och fasader kan innebära höga bullernivåer för bl a kvarterens gårdsutrymmen.

Därutöver medför godstransporter till och från fastigheterna risk för buller bl a lågfrekvent buller, och spårtrafik för Saltsjöbanan i bergtunnel kan innebära risk för stomljud och vibrationer till området.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

I dagsläget infiltreras en del av nederbörden direkt i marken (sjukhusparken). Övrigt dagvatten leds dels till Saltsjön via separata dagvattenledningar, dels i kombinerade ledningar med avloppsvatten till Henriksdals reningsverk. Det dagvatten som kommer från planerad ny bebyggelse (takvatten och hårdgjorda ytor inom fastigheterna) och leds till Saltsjön bedöms inte påverka vattenförekomsten negativt i någon större utsträckning. Det dagvatten som däremot leds till Henriksdals reningsverk via kombinerade ledningar kan bidra till att kapacitetsbrist uppstår i ledningsnätet vilket innebär att vattnet i vissa lägen måste evakueras via bräddavlopp sannolikt till Saltsjön. Klimatförändringar, med befarade kraftigare regn, ökar risken för att detta uppstår. Bräddavlopp innebär påverkan på recipienten med ett vatten som innehåller höga halter näringsämnen, vilket bör undvikas. Infiltration i t ex parkmark eller fördröjning av dagvatten inom fastighet bör prövas för detta dagvatten. Att behålla befintlig vattendamm på sjukhusets innergård och leda takvatten dit ger möjligheter att fördröja dagvatten inom fastigheten.

Risk

Storstockholms brandförsvaret (SSBF) har identifierat två riskobjekt inom de avstånd som Länsstyrelsen anger ska beaktas i planarbetet. Dessa utgörs av en bensinstation i korsningen Folkungagatan/Erstagatan respektive Stadsgårdsleden, en sekundär transportled för farligt gods, vilken är belägen inom ca 100 m avstånd från den planerade bebyggelsen. Utöver dessa bör man även ta i beaktande att transporter till OKQ8 på Katarinavägen förmodligen går förbi planområdet. Denna bensinstation planeras dock att tas bort i samband med ombyggnationen av Slussen. Det är viktigt att uttrykningsfordonens framkomlighet samt tillgängligheten till brandpostnätet beaktas i det fortsatta planarbetet.

Övriga miljöfrågor

Planarbetet bör beakta risken för föroreningar i byggnader och mark. I samband med rivnings- och markarbeten finns det risk att förorenade massor kommer att behöva hanteras. Undersökningar behöver genomföras och behov av saneringsåtgärder bedömas.

De större ädellövstråden och vattendammen i sjukhusparken har en viss lokal ekologisk betydelse och kan även bidra till lokal svalka vid värmeböljor i ett framtida varmare klimat.

Konsekvenser för barn

Planförslaget bedöms inte medföra negativa konsekvenser för barn. Berörda områden används i dagsläget för sjukhusverksamhet. Satsningar föreslås göras för att öka tillgängligheten till övriga delar av Erstas område och öka dess attraktivitet för allmänheten. Omsorg bör läggas på utformningen av grönytor och övriga ytor som skulle kunna nyttjas av barn.

Ekonomi och genomförande

Utbyggnaden sker på privat mark. Detaljplanearbetet ska finansieras genom planavtal med beställaren.

Planprocess och tidplan

Planen hanteras med normalt planförfarande utan programsamråd. Om stadsbyggnadsnämnden ger kontoret i uppdrag att påbörja planarbetet under 1 kv. 2013, och om planen inte överklagas efter beslut om antagande, kan en preliminär tidplan se ut enligt följande:

Plansamråd	2-3 kv. 2013
Granskning	1 kv. 2014
Antagande i stadsbyggnadsnämnden	2 kv. 2014
Byggstart	4 kv. 2014

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Genom översiktsplanen *Promenadstaden* har staden uttalat ett tydligt mål om en stad där en tätare, sammanhållen och mer mångsidig och levande stadsmiljö kan skapas. En utveckling av Ersta diakonis verksamhet skulle innebära ett utökat utbud av service, arbetsplatser och bostäder i ett centralt läge, varför förslaget bedöms ligga helt i linje med översiktsplanens intentioner.

Ett nytt sjukhus måste vara en rationell och funktionell byggnad. Samtidigt måste de nya volymerna upplevas naturliga och balanserade i sitt sammanhang. Ersta har historiskt sett vuxit med tydliga arkitektoniska årsringar. Kontoret ser därför positivt på förslaget att skapa en samtida arkitektur och ett modernt tillägg, samtidigt som sjukhusvolymen bryts upp i visuellt i mindre enheter för att volymen ska samspela med sin omgivning. Såväl sjukhusbyggnaden som den

byggnad som föreslås ersätta värmecentralen och den befintliga länkbyggnaden mot höghuset behöver under den kommande detaljplaneprocessen studeras i relation till stadsbilden och till omgivande kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, både beträffande skala och utformning. Även stadssilhuetten vid inloppet till Stockholms Ström och viktiga siktlinjer vid Folkungagatan måste beaktas.

Ur ett användar- och tillgänglighetsperspektiv bedöms det som motiverat att pröva en ny placering av sjukhusbyggnaden, som möjliggör en närmare kontakt med Folkungagatan och kollektivtrafiken. Detta innebär även helt nya förutsättningar för platsen mellan den nya huvudentrén och Folkungagatan. Den berörda marken ägs av staden och används idag för bilparkering. Kontoret anser det viktigt att studera denna plats framtida roll och utformning parallellt med detaljplaneprocessen för de föreslagna byggnaderna.

Kontoret välkomnar förslaget om möjliggörande av mer levande bottenvåningar längs de omgivande gaturummen, som idag bitvis kan uppfattas som mörka och ödsliga kvällstid. För att öka genomströmningen av människor i området och bidra till en ökad trygghet bör entréer och publika lokaler läggas mot gata där det är möjligt.

Sjukhusparken kommer att påverkas i stor utsträckning av byggnationen. Erstas ambition att göra diakoniparken, som idag har en något sluten och privat karaktär, mer tillgänglig för allmänheten skulle gagna både allmänhetens och verksamhetens intressen. Ersta Diakoni studerar även möjligheten att skapa en skulpturpark i anslutning till kyrkan. Kontoret bedömer att den föreslagna utvecklingen av diakoniparken utgör en god kompensation för sjukhusparkens ianspråktagande.

Nya bostäder och sjukhusverksamheten kan komma att påverkas av framtida hamnverksamhet vid Stadsgårdskajen. För närvarande pågår en tillståndsprövning för hamnverksamheten vid Stadsgården. I vilken utsträckning föreslagen bebyggelse kommer att påverkas är osäkert och beror på kommande tillstånd med tillhörande villkor. Vid tillståndsprövningen och dess MKB har man utgått från befintliga bebyggelseförhållanden vilket gör att nu föreslagen bebyggelse inte beaktats. Det behöver därför utredas hur resultatet av pågående tillståndsprövning och tillhörande villkor påverkar detaljplaneringen för bostäderna och sjukhuset.

Vidare finns andra infrastrukturprojekt under utredning som Erstas utbyggnad inte får begränsa. Till dessa räknas en spårtunnel genom berget som avses kopplas till trafiklösningen Danvikslösen, samt en spårvägsdragning längs Folkungagatan.

Att samlokalisera bostäder med verksamheter såsom kontor och restauranger innebär risk för störningar till planerade bostäder i form av exempelvis lukt och buller. Möjligheter att använda befintliga byggnader som bullerskärm för att

skapa tysta sidor i bebyggelsen bör utvecklas vidare på platsen. I samband med att bebyggelseutformningen studeras är det viktigt att bullerfrågorna undersöks parallellt i processen.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda bedömning är att tillstyrka förslaget. Förslaget har möjlighet att utgöra en arkitektonisk kvalitet i stadsbilden med en gestaltning som förstärker befintlig bebyggelses kvaliteter och samtidigt tillför ett modernt uttryck. Genom den föreslagna bebyggelsen kan området stärkas i form av utökade arbetstillfällen, bostäder och möjligheter till vård och utbildning. Det bedöms som positivt inte bara för den pågående utvecklingen av östra Södermalm utan för hela staden.

SLUT